

ВИЗНАЧЕННЯ КРИТЕРІЇВ ПОДІЛУ ПІДПРИЄМСТВ ПРИ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ОБЛІКУ

Створення програмних продуктів для діджиталізації сучасного управлінського обліку – це система розробки, реалізації і просування програмного продукту, специфічного продукту. Розробникам немає необхідності здійснювати ринкову сегментацію своєї продукції по скільки ринку, не насичений, тому простіше створювати універсальні програми, наприклад для будь-якого виробничого або торговельного підприємства. Більшість великих фірм-розробників не працюють зі споживачами напряму, впровадженням програмного продукту на конкретному підприємстві займаються дрібні і менш досвідчені фірми-партнери. При цьому нерідко виявляється, що вона не адаптується під деякі особливості обліку, а сам клієнт не може сформулювати своїх вимог можливостей до програми. У таких випадках проект автоматизації стає не ефективним та не приносить економічних вигод і перед малими підприємствами стає питання як уникнути незапланованих витрат, пов'язаних з впровадженням програмної системи.

Для початку необхідно визначитись із поняттям малого підприємства з метою проведення автоматизації. Законодавці, аналітики в основі категорійності понять малих, середніх та великих підприємств вбачають на основі обсягу виручки, кількості персоналу – всі їхні аргументи не будуть до кінця об'єктивними для визначення масштабу бізнесу в контексті інформатизації. Пропонується із цією метою приймати критерій визначення розміру підприємства відповідно до напряму і розміру інвестицій у програмний продукт. Вважати невеликим підприємством, якщо рішення про вибір напрямку і розміру інвестицій у систему автоматизованого обліку приймає власник або група власників, як правило, складається з двох-трьох осіб. На основі кількох параметрів можна розробити більш точну класифікацію малих і великих підприємств з точки зору системи потреб управління (табл. 1).

Як видно з цієї таблиці, підприємство може мати відносно великий оборот, іноді навіть широку структурну виробничу мережу, але показники обсягів не впливають на категорію бізнесу стосовно рівня автоматизації. У невеликих підприємств головним споживачем управлінської звітності є власник, а не група менеджерів з делегованими повноваженнями, як у великих холдингах. Саме від підходу власника до управління своїм бізнесом залежить ведення управлінського обліку і його автоматизація.

Відповідно до встановлених критеріїв для малих підприємств потреба в комплексній, універсальній програмі відпадає. Якщо інформація накопичується та

систематизується для неширокого кола користувачів (один власник) то потреба у деталізації обліку має бути специфічна, визначена стилем представлення даних (таблиця, графік)

Таблиця 1

Класифікація підприємств з точки зору системи інформатизації управлінського обліку

Критерій	Великі	Малі
Стратегія розвитку	Затверджується Радою директорів	Затверджується власником (або відсутній)
Критерії ефективності діяльності	Управлінський баланс, ключові показники, фінансові показники	Обсяг прибутку, розмір кредиторської або дебіторської заборгованості
Вплив власників	на інвестиції	Повний контроль діяльності
Використання управлінської звітності (управлінських даних)	Регулярне, відповідно до регламенту	Періодичне, по мірі потреби
Можливі причини звернення до управлінських даних	Контроль за досягненням планових показників; високий рівень деталізації інформації	Продиктовано господарською необхідністю
Планування управлінських показників	На основі єдиного критерію визначення доходів і витрат, прибутку, руху грошових коштів	Нерегулярне, як правило, тільки рух грошових коштів
Ступінь точності управлінських даних	висока	приблизна

На практиці не зустрічаються однотипні стилі управління, швидше можна представити домінуючі типи управління користувачів з метою представлення максимуму необхідної фінансової інформації про власний бізнес і управлінський облік. Потреба в представленні інформації переростає у деталізацію аспектів діяльності підприємства, які необхідні для прийняття рішень у даних умовах господарювання.

Для великих підприємств для власників і керівників необхідна розвинена система представлення управлінської звітності, метою якої є

досягти поточної та довготермінової мети діяльності. Менеджери великих підприємств мають практичний досвід роботи із різними джерелами інформації, відповідно формулювання вимог до інформаційної системи має бути комплексним, різноплановим, що характеризується розрахунком фінансових показників. Для керівника невеликого підприємства вимоги до інформації можуть носити розгалужений характер відповідно до складського обліку, обліку збуту та постачання, обліку руху грошей. Подібні вимоги керівників до інформаційного забезпечення утруднюють розробку та впровадження типових програмних пакетів інформаційних систем обліку.

Орієнтуючись на визначені потреби в інформаційному забезпеченні необхідно сформулювати алгоритм розробки і запровадження інформаційних систем на різних підприємствах. Відправним пунктом має стати визначення кола показників, необхідних для управлінського персоналу. Відповідно необхідно врахувати ціну програмного продукту і відповідність його можливостям.

Іншим критерієм має стати джерела інформації для формування визначеної звітності із врахуванням можливості планування перспектив розвитку всього підприємства.

Досить важливим є розробка системи збору, систематизації інформації, визначення періодизації подання інформації керівникам підприємства залежно від діяльності підприємства та його організаційної побудови управління.

І нарешті із визначенням критеріїв переходити до вибору програмного продукту: або типового наявного на ринку, або проведення розробки специфічного продукту, або застосування універсальних програм (електронних таблиць).

Отже, основними підходами до проблем визначення системи автоматизації інформаційного забезпечення обліку є:

1) очікуваний економічний ефект від впровадження автоматизованої системи. - зниження витрат та підвищення ефективності підприємства;

2) основним користувачем має стати власник підприємства, або керівник підприємства;

3) основне завдання при постановці системи - максимально повно і детально описати принципи, правила і формати звітності;

4) вибір найбільш значимих показників необхідних для досягнення цілей підприємства;

5) впровадження системи періодизації перегляду системи, щодо її оновлення та відповідності актуальним проблемам.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Скрипник М. І., Григоревська О. О. Роль і значення збалансованих показників для підсистеми управлінського обліку сучасного підприємства. *Імперативи економічного зростання в контексті реалізації глобальних цілей сталого розвитку*: тези доповідей Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції, присвяченої 90-річчю Київського національного університету технологій та дизайну, м. Київ, 9 квітня 2020 року. Київ: КНУТД, 2020. С. 122–124.

2. Крахмальова Т. А., Скрипник М. І. Роль економічного потенціалу в управлінні сталим розвитком сучасного підприємства. *Домінанти соціально-економічного розвитку України в умовах інноваційного типу прогресу*: збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених, присвяченої 90-річчю Київського національного університету технологій та дизайну, м. Київ, 26 березня 2020 р. Упор. О. В. Ольшанська. Київ: КНУТД, 2020. С. 217–220.

3. Бунда О. М. Інформаційно-аналітичне забезпечення навчального процесу у закладах вищої освіти. *Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції "Проблеми інтеграції освіти, науки та бізнесу в умовах глобалізації"*: тези доповідей, м. Київ, 10 листопада 2020 р. Київ: КНУТД, 2020. С. 88–89.